

WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

CENTRUM
WSPARCIA
IMIGRANTÓW
I IMIGRANTEK

Przewodnik

3 KROKI DO INTEGRACJI NA POMORZU

(Powiat Kartuski)

Spis treści:

Wstęp

1. Zanim podejmiesz pracę
2. Co ułatwia życie w Polsce?
  - PESEL
  - Meldunek
3. Zanim wynajmiesz mieszkanie
4. Zdrowie i dostęp do usług medycznych
  - Publiczna opieka zdrowotna
  - Prywatna opieka zdrowotna
5. Oferta dla dzieci z doświadczeniem migracyjnym
  - Zdrowie
  - Edukacja
6. Jak i po co płacić podatki w Polsce?
  - Rezydent
  - Nierezydent
  - Roczne zeznanie podatkowe PIT
7. Gdzie szukać pomocy?
  - Policja
  - Ważne telefony alarmowe
  - Utrata dokumentów
  - Mandat karny
  - Wybrane placówki dyplomatyczne
  - Wsparcie organizacji pozarządowych
  - Ważne kontakty/przydatne linki
8. Ważne daty i święta

Wstęp

Niniejszy przewodnik powstał z myślą o nowych mieszkańcach regionu pomorskiego, którzy przyjechali tu z innych krajów. Chcielibyśmy, aby znaleźli w nim pomocne informacje o procedurach administracyjnych, dostępie do usług medycznych, edukacji dzieci oraz wsparciu ze strony instytucji państwowych i organizacji pozarządowych.

Przewodnik ma formułę otwartą, może być dopełniony specyficznymi danymi z poszczególnych gmin lub powiatów. Intencją jego autorów było stworzenie pomocnego narzędzia zarówno dla migrantów i migrantek, jak i urzędników i urzędniczek udzielających informacji nowym mieszkańcom.

1. Zanim podejmiesz pracę

Zanim podejmiesz pracę w Polsce, pamiętaj, że konsekwencje prawne zatrudnienia w sposób nieudokumentowany będziesz ponosił Ty i Twój pracodawca.

Jakie konsekwencje prawne grożą za nieudokumentowaną pracę w Polsce?

Pracodawcy zatrudniającemu pracownika bez odpowiednich dokumentów grozi kara grzywny w wysokości od 1 tys. zł do 30 tys. zł.

Dla imigranta pracującego bez odpowiednich dokumentów kara jest znacznie dotkliwsza: poza grzywną w wysokości 1 tys. zł. grozi mu zobowiązanie do powrotu do swojego kraju i zakaz wjazdu do całej strefy Schengen przez okres od 6 miesięcy do 5 lat.

Zniesienie zakazu wjazdu jest możliwe tylko po upływie co najmniej połowy czasu kary. Jeżeli więc imigrant/ka otrzymał/a zakaz wjazdu na 1 rok, może się zwrócić z wnioskiem o cofnięcie zakazu dopiero po 6 miesiącach przebywania w kraju pochodzenia.

Weryfikacją dokumentów zatrudniania cudzoziemców w Polsce zajmuje się Straż Graniczna oraz Państwowa Inspekcja Pracy.

W jaki sposób można zalegalizować pracę w Polsce?

W Polsce najczęściej występują 3 rodzaje umów regulujących zatrudnienie:

- **umowa o pracę** – umowa ta regulowana jest w Kodeksie pracy. Może zostać zawarta na czas określony lub terminowo np. na okres próbny. Z punktu widzenia korzyści pracownika i bezpieczeństwa zatrudnienia najlepszą formą jest zatrudnienie na czas nieokreślony. Pracownik ma prawo do urlopu wypoczynkowego i zwolnienia chorobowego.
- **umowa-zlecenie** – to forma umowy regulowana w Kodeksie cywilnym. Osoba zatrudniona w ten sposób posiada mniejsze uprawnienia w zakresie praw pracowniczych (np. nie ma prawa do urlopu wypoczynkowego, urlopu, płatnych zwolnień lekarskich). Umowa ta podpisywana jest zazwyczaj na czas określony. W wyjątkowych przypadkach może zostać zawarta na czas nieokreślony. Czas przepracowany w ramach tej umowy jest wliczany do stażu pracy.

WAŻNE: Umowa-zlecenie zapewnia pracownikowi ubezpieczenie zdrowotne (zawiera tzw. składkę zdrowotną, jeśli pracownik nie odprowadza jej z innego tytułu).

- **umowa o dzieło** – to forma umowy regulowana w Kodeksie cywilnym. Przyjmujący umowę zobowiązuje się do wykonania określonego dzieła, za które dostaje wynagrodzenie. Umowę zawiera się tylko na czas potrzebny do realizacji tego dzieła. Czas przepracowany w ramach umowy o dzieło nie jest wliczany do stażu pracy. **Nie wiąże się z obowiązkową składką zdrowotną**, a więc NIE zapewnia ubezpieczenia zdrowotnego.

Podstawowe dokumenty legalizujące zatrudnienie obcokrajowca w Polsce to:

- **oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi – dla obywateli Armenii, Republiki Białorusi, Republiki Gruzji, Republiki Mołdawii, Federacji Rosyjskiej i Ukrainy.**

Dokument ten pracodawca rejestruje w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Jest on podstawą do podpisania umowy z pracodawcą oraz wykonywania pracy przez maksymalnie 180 dni w ciągu roku.

W przypadku zmiany pracodawcy lub nawet tylko stanowiska pracy pracodawca musi zarejestrować nowe oświadczenie. Jest ono wydawane dla konkretnego cudzoziemca.

- **wojewódzkie zezwolenie na pracę** – wymagane po 180 dniach pracy na podstawie oświadczenia, o którym mowa powyżej **oraz od początku dla obywateli pozostałych państw.**

Wojewódzkie zezwolenie na pracę uzyskuje pracodawca w urzędzie wojewódzkim właściwym ze względu na siedzibę firmy.

Ważne: zezwolenie na pobyt czasowy i pracę (a dokładnie karta pobytu wydana na tej podstawie) stanowi samo w sobie wojewódzkie zezwolenie na pracę, ale tylko u tego pracodawcy i na takim stanowisku, jakie zostało wskazane we wniosku na pobyt.

Kto może pracować w Polsce BEZ zezwolenia na pracę?

- osoby posiadające status uchodźcy nadany w Polsce,
- osoby, którym w Polsce przyznano ochronę uzupełniającą,
- posiadający **zezwolenie na pobyt stały**,
- posiadający **zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE**, wydane w Polsce lub w wyjątkowych sytuacjach udzielone przez inne państwo członkowskie UE,
- osoby, którym udzielono w Polsce zgody na pobyt tolerowany,
- korzystający z ochrony czasowej w Polsce,
- korzystający z ochrony humanitarnej w Polsce,
- będący obywatelami państwa członkowskiego UE lub państwa EOG lub państwa nienależącego do EOG, którego obywatele mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umowy zawartej przez to państwo ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi lub członkowie jego rodziny,
- będący ofiarami handlu ludźmi, jeśli spełniają określone warunki,
- posiadający zezwolenie na pobyt czasowy w Polsce, udzielone w związku z zawarciem małżeństwa z obywatelem polskim lub cudzoziemcem posiadającym status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zezwolenie na pobyt stały lub pobyt rezydenta długoterminowego UE, pobyt tolerowany lub ochronę czasową nadaną mu w Polsce,

- osoby, które w wyniku szczególnej sytuacji, takiej jak np. śmierć małżonka obywatela UE lub rozwód z obywatelem UE – zachowali prawo do pobytu na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w Polsce,
- osoby, które złożyły w terminie kompletny wniosek o przedłużenie zezwolenia na pobyt czasowy, o ile bezpośrednio przed złożeniem wniosku miały prawo do pracy bez zezwolenia,
- posiadający ważną Kartę Polaka,
- prowadzący szkolenia, biorący udział w stażach zawodowych, pełniący funkcje w programach realizowanych w ramach działań UE lub innych międzynarodowych programach pomocowych,
- nauczyciele języków obcych, wykonujący pracę w przedszkolach, szkołach, placówkach, ośrodkach, zakładach kształcenia nauczycieli lub kolegiach,
- pracujący do 30 dni w roku kalendarzowym jako naukowcy lub artyści,
- studenci studiów stacjonarnych w Polsce, studiujący w Polsce na podstawie wizey,
- studenci studiów stacjonarnych w Polsce, studiujący w Polsce i przebywający w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy wydanego z tytułu studiów przez cały okres ważności zezwolenia na pobyt,
- absolwenci polskich szkół ponadgimnazjalnych (w tym szkół policealnych), stacjonarnych studiów wyższych lub stacjonarnych studiów doktoranckich na polskich uczelniach i w instytutach naukowych i badawczych,
- uprawnieni na mocy Układu ustanawiającego stowarzyszenie między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Turcją,
- należący do innych grup, tj. nauczyciele języków obcych, delegowani do pracy w instytucjach kultury, członkowie sił zbrojnych, stali korespondenci środków masowego przekazu, sportowcy, duchowni,
- osoby pracujące u jednego pracodawcy przez min. 3 miesiące na podstawie umowy o pracę (z oświadczeniem o powierzeniu pracy cudzoziemcowi) i które po tym czasie oczekują na wojewódzkie zezwolenie na pracę. Wykonywanie pracy bez zezwolenia może trwać do wydania decyzji przez Wojewodę.

Ważne: praca nadal musi być wykonywana na podstawie umowy o pracę.

Zezwolenie na pracę NIE jest wymagane również w przypadku cudzoziemców delegowanych na terytorium Polski przez pracodawcę zagranicznego (o ile zachowują oni miejsce stałego pobytu za granicą) na okres nieprzekraczający 3 miesięcy w celu:

- wykonywania prac montażowych, konserwacyjnych lub naprawy dostarczonych urządzeń, konstrukcji, maszyn lub innego sprzętu, jeżeli pracodawca zagraniczny jest ich producentem,
- dokonania odbioru zamówionych urządzeń, maszyn, konstrukcji lub innego sprzętu, wykonanych przez polskiego przedsiębiorcę,
- przeszkolenia pracowników polskiego pracodawcy, będącego odbiorcą urządzeń, konstrukcji, maszyn lub innego sprzętu w zakresie jego obsługi lub użytkowania; montażu i demontażu stoisk targowych, opieki nad nimi, jeżeli wystawcą jest pracodawca zagraniczny, który deleguje ich w tym celu.

2. Co ułatwia życie w Polsce?

Meldunek oraz numer PESEL to formalności, bez których możliwe jest życie w Polsce, ale których posiadanie znacznie je ułatwia. Zameldowanie pozwala na przykład ominąć skomplikowaną procedurę wpisywania numerów ksiąg wieczystych lub innych aktów notarialnych, poświadczających własność lokalu, do wniosku o wydanie karty pobytu. Od niedawna meldunek umożliwia także automatyczne uzyskanie PESELU. Ten zaś znacznie ułatwia zgłoszenie do ubezpieczenia, założenie konta w banku. Pomaga też w kontaktach ze szpitalami i przychodniami.

PESEL

Co to jest PESEL?

PESEL to jedenastocyfrowy numer, który służy do identyfikacji osoby.

W praktyce w wielu miejscach w Polsce migranci są pytani o PESEL. Chociaż według polskiego prawa w większości przypadków numer ten nie jest wymagany, posiadanie go ułatwia jednak funkcjonowanie.

Obecnie wniosek o nadanie numeru PESEL można złożyć jednocześnie z wnioskiem o zameldowanie. Warunkiem uzyskania numeru PESEL jest posiadanie meldunku.

Jak uzyskać PESEL?

- uzupełnić wniosek o nadanie numeru PESEL ([link do wniosku](#)),
- dołączyć wymagane dokumenty: kserokopię paszportu lub dowodu osobistego (lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość i obywatelstwo) oraz zaświadczenie o zameldowaniu.

Wniosek o nadanie numeru PESEL można złożyć jednocześnie z wnioskiem o zameldowanie.

Gdzie złożyć wniosek o nadanie numeru PESEL:

Organem właściwym do przyjęcia wniosku o nadanie numeru PESEL jest organ gminy, który dokonał zameldowania na pobyt stały lub czasowy, a przypadku braku miejsca zameldowania, organ gminy właściwy dla siedziby pracodawcy.

Jeśli nie możesz się zameldować, a chcesz uzyskać numer PESEL, wypełnij wniosek o nadanie numeru PESEL, dołącz kserokopię paszportu lub dowodu osobistego (lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość i obywatelstwo).

Ważne! Jeśli chcesz otrzymać PESEL bez meldunku, we wniosku wpisz faktyczną podstawę prawną, z której wynika obowiązek posiadania PESEL-u. Jeśli jakiś urząd lub instytucja (np. ZUS lub szpital) wymaga podania numeru PESEL, powinien wskazać również podstawę prawną.

Jeśli wniosek będzie zawierał braki lub będzie niepoprawnie wypełniony, dostaniesz informację o tym, co należy uzupełnić.

Jeśli podstawa prawna do nadania numeru PESEL będzie wskazana poprawnie, otrzymasz powiadomienie o nadaniu numeru PESEL.

Pamiętaj! Jeżeli urząd lub instytucja nie wskaże podstawy prawnej, z której wynika obowiązek posiadania numeru PESEL, możesz podać numer dokumentu tożsamości: paszportu, dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość i obywatelstwo. Czasami wymaga to ręcznego wpisania tego numeru do systemu, bowiem automatycznie jest on zaprogramowany wyłącznie na PESEL.

Meldunek

Cudzoziemiec przebywający w Polsce powyżej 30 dni zobowiązany jest do zameldowania się na czas oznaczony lub na stałe. Jeśli w jakimkolwiek miejscu (np. w kraju pochodzenia) jesteś zameldowany na stałe, w Polsce wystarczy tzw. meldunek czasowy. Jednak kiedy posiadasz zezwolenie na pobyt stały i planujesz pozostać w Polsce na stałe, należy zameldować się na stałe.

Należy odróżnić **zezwolenie na pobyt czasowy** (dotyczy pobytu na terytorium Polski) od **zameldowania** (dotyczy potwierdzenia zamieszkania w danym miejscu).

Jednocześnie można mieć jedno miejsce zameldowania stałego i jedno miejsce zameldowania czasowego.

Jak się zameldować?

Można to zrobić:

- a) drogą elektroniczną, wypełniając właściwy formularz znajdujący się na stronie: <https://obywatel.gov.pl/> Wniosek złożony on-line musi być podpisany bezpiecznym podpisem elektronicznym lub Profilem Zaufanym,
- b) osobiście w urzędzie miasta/urzędzie gminy: należy wypełnić wniosek „zgłoszenie pobytu czasowego” oraz dołączyć do niego dokument tożsamości (paszport lub dowód osobisty lub inny dokument potwierdzający tożsamość i obywatelstwo). Wniosek powinien zawierać pisemne potwierdzenie właściciela lokalu lub innego podmiotu dysponującego lokalem o tym, że dana osoba zamieszkuje w danym miejscu. Podczas składania wniosku należy okazać oryginalny dokument potwierdzający tytuł prawny do lokalu (np. księga wieczysta).

Jeśli z jakiegoś powodu nie ma możliwości uzyskania podpisu właściciela lokalu na wniosku oraz dostarczenia oryginału dokumentu potwierdzającego, kto jest prawnym właścicielem, zgłoś wniosek do urzędu o **zameldowanie decyzją administracyjną**.

Ważne! Meldunek w Polsce to nie przywilej, a obowiązek.

Zaświadczenie o zameldowaniu to dokument potwierdzający meldunek w danym miejscu. Aby go uzyskać, należy:

- a) wypełnić i złożyć wniosek o wydanie zaświadczenia z akt ewidencji ludności,
- b) dokonać opłaty 17 zł za wydanie zaświadczenia o zameldowaniu.

Pamiętaj! Zaświadczenie o zameldowaniu nie jest wymagane do uzyskania karty pobytu.

3. Zanim wynajmiesz mieszkanie

Na rynku komercyjnym mieszkanie można wynająć bezpośrednio od właściciela lub jego pełnomocnika lub za pośrednictwem agencji nieruchomości.

Szukając pokoju, mieszkania lub domu do wynajęcia, warto zwrócić uwagę na pełen koszt najmu. **Podstawowa cena**, jaka widnieje w ogłoszeniach, to najczęściej kwota, którą pobiera właściciel mieszkania. Często dolicza się do niej: **czynsz + opłaty za tzw. media** (np. gaz, woda, prąd).

Właściciel mieszkania często pobiera też **kaucję**.

Nim zdecydujesz się na wynajęcie mieszkania, warto zapytać o:

- szacunkową całkowitą wysokość miesięcznych opłat,
- rodzaj ogrzewania (ogrzewanie elektryczne będzie droższe niż tzw. ogrzewanie centralne),
- wysokość kaucji (jeśli wysokość kaucji przekracza Twoje finansowe możliwości, zapytaj właściciela o możliwość rozłożenia kaucji na raty).

koszt wynajęcia mieszkania = comiesięczny koszt wynajmu + opłaty (czynsz, gaz, prąd, internet itp.) + jednorazowa kaucja (zwrotna)

Jeśli chcesz skorzystać z usług agencji nieruchomości, przed podpisaniem umowy zapytaj, kto pokrywa koszty poszukiwania mieszkania. Najczęściej płaci za to właściciel mieszkania, ale czasami za usługę płaci też klient poszukujący lokalu.

Umowa najmu

Właściciel mieszkania powinien podpisać z Tobą umowę najmu. W umowie wskazane są m.in. następujące dane:

- adres lokalu,
- okres, na jaki zawarta jest umowa (może być to czas określony, np. rok lub czas nieokreślony),
- wysokość opłat oraz zasady dokonywania opłat (np. do 10. dnia każdego miesiąca),
- warunki wypowiedzenia umowy, czyli rezygnacji z wynajmowania mieszkania,
- zasady zwrotu kaucji.

Ważne! Nie podpisuj umowy, jeśli jej treść nie jest dla Ciebie w pełni zrozumiała.

Co zrobić, jeśli właściciel mieszkania nie chce podpisać umowy?

Brak umowy może w przyszłości skutkować niejasną sytuacją związaną z wysokością opłat, zasadami wypowiedzenia umowy czy zwrotem kaucji. Jeśli podejmiesz decyzję, że zgadzasz się na zamieszkanie bez umowy, pamiętaj, aby bardzo dokładnie ustalić z właścicielem wszystkie warunki najmu. W przypadku problemów istnieje możliwość dowiedzenia, że doszło do zawarcia umowy w formie ustnej.

Pamiętaj! Pracodawca nie może zmuszać pracownika do zamieszkiwania w miejscu, które wynajmuje pracownikom i pobierać automatycznie części wynagrodzenia w celu opłacenia miejsca zamieszkania.

Niektórzy pracodawcy dysponują pokojami, mieszkaniami, prowadzą hostele, w których kwaterują pracowników.

Jeśli chcesz zamieszkać w takim miejscu, sprawdź wcześniej warunki zamieszkania, liczbę osób w pokojach oraz koszt wynajmu.

Skorzystanie z lokalu proponowanego przez pracodawcę może mieć miejsce tylko za zgodą pracownika.

4. Zdrowie i dostęp do usług medycznych

W Polsce można leczyć się, korzystając z 2 opcji: **publicznej** (bezpłatnej) opieki zdrowotnej lub **prywatnej** opieki zdrowotnej.

Publiczna (bezpłatna) opieka zdrowotna

Do korzystania z bezpłatnej opieki zdrowotnej w Polsce uprawnione są osoby posiadające ubezpieczenie zdrowotne w Narodowym Funduszu Zdrowia.

Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) to jednostka państwowa, finansująca ze środków publicznych leczenie i refundująca leki osobom ubezpieczonym .

Kto posiada ubezpieczenia zdrowotne?

- pracownik zatrudniony na umowę o pracę i/lub umowę-zlecenie,
- współmałżonek pracownika. Nie dzieje się to automatycznie. Współmałżonka należy zgłosić do ubezpieczenia u swojego pracodawcy. W chwili, kiedy współmałżonek podejmie pracę, należy to jak najszybciej zgłosić do swojego pracodawcy w celu uniknięcia dublowania ubezpieczenia,
- dzieci pracownika. Każde dziecko do 18. roku życia. Powyżej 18. roku życia, do 24 lat, tylko jeżeli się uczy. Każde dziecko powyżej 18. roku życia należy zgłosić do pracodawcy w celu objęcia ubezpieczeniem.

Potwierdzenie prawa do ubezpieczenia zdrowotnego

Jeżeli posiadasz numer PESEL, dane o prawie do ubezpieczenia są dostępne w systemie informatycznym **EWUŚ**. Może się jednak zdarzyć błąd systemu i nie potwierdzi on ubezpieczenia. W takim przypadku należy mieć przy sobie dokumenty potwierdzające ubezpieczenie takie same jak w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL.

Dokumenty potwierdzające ubezpieczenie zdrowotne:

- raport miesięczny ZUS RMUA, wydany przez pracodawcę,
- aktualny dowód wpłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne – dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą,
- umowa zawarta z NFZ wraz z kopią formularza ZUS ZZA i aktualnym dowodem opłacenia składki zdrowotnej – dla osoby dobrowolnie ubezpieczonej,
- uczniowie i studenci (od 18 do 26 lat) – dodatkowo legitymację szkolną lub studencką.

Pamiętaj! Możesz też uzyskać ubezpieczenie zdrowotne i jednocześnie prawo do bezpłatnego leczenia, opłacając samodzielnie składkę zdrowotną. Ta procedura nosi nazwę „dobrowolna składka zdrowotna”.

Kto ma prawo do dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego?

1. osoby zatrudnione na umowę o dzieło,
2. osoby zatrudnione na podstawie kontraktu,
3. studenci i uczestnicy studiów doktoranckich, którzy studiują w Polsce, oraz absolwenci, którzy odbywają w Polsce obowiązkowy staż,
4. osoby, które posiadają zgodę na pobyt tolerowany lub posiadający status uchodźcy, nadany w RP, albo korzystający z ochrony czasowej na jej terytorium,
5. osoby odbywające staż adaptacyjny,
6. osoby odbywające kursy języka polskiego oraz kursy przygotowawcze do podjęcia nauki w języku polskim na uczelni wyższej w Polsce.

Jak ubezpieczyć się dobrowolnie?

Instrukcja oraz wykaz niezbędnych dokumentów znajduje się tutaj.

<http://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/zalatw-sprawe-krok-po-kroku/jak-ubezpieczyc-sie-dobrowolnie/>

Wniosek i dokumenty należy złożyć w NFZ:

Narodowy Fundusz Zdrowia

Pomorski Oddział Wojewódzki

ul. Podwale Staromiejskie 69, 80-844 Gdańsk

<http://www.nfz-gdansk.pl/>

Jeżeli posiadasz ubezpieczenie zdrowotne, masz prawo do korzystania z:

1. pomocy tzw. **lekarza rodzinnego (internisty)**. Przed pierwszą wizytą należy zgłosić się do wybranej przychodni, wypełnić i złożyć deklarację wyboru lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki środowiskowej, w przypadku kobiet także deklarację wyboru położnej środowiskowej,
2. opieki nocnej i świątecznej, opieki szpitalnej, szpitalnego oddziału ratunkowego,
3. dopłaty do leków, czyli recept na leki refundowane,
4. rehabilitacji leczniczej,
5. prawa do wszystkich badań diagnostycznych, na które skierowanie wystawi lekarz, którego gabinet posiada informację „Umowa z NFZ”. Lekarz ma obowiązek podania adresu miejsca, w którym są wykonywane badania,
6. wizyty u lekarza specjalisty, do którego **skierowanie** wystawi lekarz podstawowej opieki zdrowotnej. Lekarz specjalista świadczący leczenie musi posiadać przed gabinetem informację „Umowa z NFZ” Bez skierowania możesz skorzystać z leczenia u następujących specjalistów:
  - psychiatry,
  - onkologa,

- dentysty,
  - ginekologa.
7. Masz prawo do bezpłatnego leczenia bez skierowania, jeżeli jesteś:
- chory na gruźlicę,
  - zakażony wirusem HIV,
  - uzależniony od alkoholu, środków odurzających, środków psychotropowych w zakresie leczenia i terapii uzależnienia.

[Adresy szpitali/przychodni w Twoim powiecie](#)

[Apteki całodobowe](#)

Prywatna opieka zdrowotna

Z usług prywatnych gabinetów lekarskich lub szpitali może korzystać każdy, kto opłaci usługę (np. konsultację lekarską, badanie itp.).

Na rynku jest bardzo wiele prywatnych gabinetów lekarskich i przychodni. Najłatwiej znaleźć je w internecie po wpisaniu odpowiedniej frazy. Jednym z portali, który może ułatwić szukanie specjalisty jest: <https://www.znanylekarz.pl/>

Można także wykupić tzw. abonament w placówce medycznej. Opłaca się go raz w miesiącu i korzysta z wybranego pakietu medycznego.

[Adresy prywatnych placówek medycznych na terenie powiatu](#)

5. Oferta dla dzieci z doświadczeniem migracyjnym

Zdrowie

Każde dziecko, którego rodzic posiada ubezpieczenie zdrowotne w Polsce, ma prawo do bezpłatnej opieki zdrowotnej w placówkach posiadających umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia (tzw. NFZ). Każda taka placówka ma przed wejściem oznakowanie. Dzieckiem w przepisach ubezpieczenia zdrowotnego jest osoba do 18. roku życia, a – jeżeli kontynuuje naukę – do 24 lat.

Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) to jednostka państwowa finansująca ze środków publicznych leczenie i refundująca leki osobom ubezpieczonym.

Jak zapisać dziecko do lekarza w ramach publicznej opieki zdrowotnej (tzw. bezpłatnej)? Należy:

1. zgłosić dziecko do ubezpieczenia u swojego pracodawcy,
2. wybrać przychodnię (najlepiej blisko swojego miejsca zamieszkania),
3. złożyć deklarację wyboru lekarza w rejestracji przychodni.

[Lista i adresy przychodni posiadających umowę z NFZ](#)

Nagła choroba

Przychodnie czynne są zwykle od godz. 7.00 do 19.00, od poniedziałku do piątku. Jeśli jednak Twoje dziecko poważnie rozchoruje się w nocy, w weekend lub dzień wolny od pracy, możesz bezpłatnie skorzystać ze świadczeń w placówkach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.

[Lista i adresy placówek nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej](#)

Pamiętaj! Jeśli zagrożone jest życie Twojego dziecka (np. traci przytomność, jest odwodnione lub wykazuje inne niepokojące objawy), wezwij pogotowie ratunkowe, dzwonią na numer 112.

Szczepienia ochronne dzieci i opieka nad dzieckiem zdrowym

Każde dziecko przebywające na terytorium Polski podlega obowiązkowi szczepień ochronnych, bez względu na to, czy dziecko jest ubezpieczone czy nie. Szczepienia są bezpłatne.

Żeby dopełnić tego obowiązku i uchronić swoje dziecko przed zachorowaniem na chorobę zakaźną, należy:

1. pokazać lekarzowi pediatrze dokument/świadczenie szczepień, które dziecko otrzymało wcześniej, w kraju pochodzenia,
2. zgłosić się do lekarza rodzinnego i poprosić o indywidualny plan szczepień dziecka. Opracowanie takiego planu jest obowiązkiem lekarza rodzinnego,
3. zgłaszać się do lekarza na szczepienia w terminach ustalonych w indywidualnym planie szczepień, kiedy dziecko jest zdrowe,
4. w wieku 2, 4, 6, 10, 14 i 18 lat lekarz rodzinny przeprowadza tzw. bilans dziecka, podczas którego mierzy je i waży oraz sprawdza czy jego rozwój przebiega prawidłowo.

Edukacja

W Polsce system edukacyjny dla dzieci do 18. roku życia dzieli się na:

- żłobki i przedszkola (dla dzieci od 6 tygodni do 6 lat),
- szkoły podstawowe (8 klas/dla dzieci w wieku od 6/7 lat),
- szkoły średnie (4 lub 5 klas dla młodzieży w wieku od 16 lat), np. licea, szkoły zawodowe, technika.* Do niedawna system edukacji w Polsce obejmował również trzyletnie gimnazja przeznaczone dla młodzieży w wieku 13-16 lat. Jednak reforma szkolnictwa z 2017 roku stopniowo znosi gimnazja, a w roku 2019 zostaną one całkowicie zlikwidowane.

Dyrektor szkoły może zakwalifikować ucznia przybywającego z zagranicy do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr, uwzględniając m.in. wiek ucznia, opinię rodzica albo samego ucznia, jeśli jest on pełnoletni.

Żłobki, przedszkola i szkoły w Polsce mogą być **publiczne** lub **niepubliczne**.

Placówki publiczne prowadzone są głównie przez jednostki samorządu terytorialnego (opłaty za nie są niższe lub nie ma ich wcale).

Placówki niepubliczne prowadzone są przez podmioty prywatne lub społeczne (opłaty za nie są wyższe).

Każdy samorząd lokalny organizuje opiekę zgodnie z własną polityką zarówno co do liczby placówek, jak i opłat pobieranych od rodziców.

Wsparcie edukacyjne dla dzieci z doświadczeniem migracyjnym w polskiej szkole obejmuje:

- lekcje języka polskiego (indywidualne lub w grupie) w wymiarze nie mniejszym niż 2 godziny w tygodniu przez 2 lata lub tak długo, jak tego potrzebuje dziecko,
- pomoc asystenta dziecka cudzoziemskiego przez 2 lata,
- zajęcia wyrównawcze w celu zniwelowania różnic programowych między szkołą polską a szkołą w kraju pochodzenia. Łącznie dziecko może skorzystać z 5 godzin zajęć i lekcji języka polskiego tygodniowo.

Korzystanie z dodatkowych lekcji języka polskiego nie jest ograniczone czasowo. Korzystanie z dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów szkolnych jest możliwe przez 12 miesięcy.

Świadczenia rodzinne

Osobom posiadającym dzieci należą się dodatkowe świadczenia na rzecz tych dzieci.

Szczegółowe informacje uzyskasz w urzędzie gminy, na terenie której zamieszkujesz. W tym samym miejscu składa się wniosek o wypłatę świadczenia.

Przykładowe świadczenia:

- zasiłek rodzinny (wysokość zależna od dochodu w rodzinie),
- 500+ – kwota 500 zł co miesiąc przysługuje na drugie i każde następne dziecko do 18. roku życia, a także na pierwsze dziecko przy dochodzie nieprzekraczającym 800 zł na osobę w rodzinie.
- Dobry start – 300 zł dla każdego dziecka uczęszczającego do szkoły, raz w roku, wypłacane przed rozpoczęciem roku szkolnego.

Adresy Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej:

GOPS KARTUZY

ul. Hallera 1, 83-300 Kartuzy, tel. (58) 681 26 31

e-mail: gops@poczta.kartuzy.pl

GOPS CHMIELNO

ul. Gryfa Pomorskiego 33, 83-333 Chmielno, tel. (58) 684 22 15

e-mail: gops@chmielno.pl

GOPS PRZODKOWO

ul. Kartuska 23, 83-304 Przodkowo, tel. (58) 685 14 25

e-mail: gops@przodkowo.pl

GOPS SIERAKOWICE

ul. Lęborska 34, 83-340 Sierakowice, tel. (58) 681 93 92

e-mail: gops@gops.sierakowice.pl

GOPS SOMONINO

ul. Ceynowy 21, 83-314 Somonino, tel. (58) 684 13 26

e-mail: gops@somonino.pl

GOPS STĘŻYCA

ul. Parkowa 1, 83-322 Stężyca, tel. (58) 882 89 54, 41, 56, 57

e-mail: gops@gminastezyca.pl

GOPS SULECZYNO

ul. Kaszubska 26, 83-320 Sulęczyno, tel. (58) 684 32 31

e-mail: gops@gops-suleczyno.pl

GOPS ŻUKOWO

ul. Gdańska 48, 83-330 Żukowo, tel. (58) 681 82 64

e-mail: gops@zukowo.pl

6. Jak i po co płacić podatki w Polsce?

Podatki to obowiązkowe świadczenia na rzecz państwa. Istnieją one w każdym kraju, również w Polsce. Wysokości i rodzaje podatków mogą być różne, jednak w każdym państwie mają one ten sam cel.

Dzięki podatkom, które wpływają do Skarbu Państwa, kraj może funkcjonować i może istnieć wiele ważnych organizacji państwowych. Podatki są nieodłącznym elementem dochodów państwa.

Urząd Skarbowy to jednostka administracji, zajmująca się obsługą podatników oraz procedurami rozliczania podatków. Wykaz wszystkich urzędów skarbowych w województwie pomorskim znajdziesz [tutaj](#)

Jeśli pracujesz w Polsce na podstawie umowy o pracę, umowy-zlecenia lub umowy o dzieło, Twój pracodawca będzie płacił podatek od kwoty brutto Twojego wynagrodzenia na konto Urzędu Skarbowego.

Cudzoziemiec pracujący w Polsce może być traktowany jako rezydent podatkowy lub jako nierezydent. Zależy to od głównego centrum interesów życiowych cudzoziemca w danym roku podatkowym.

Rezydent podatkowy

Rezydent podatkowy to osoba, która na terytorium Polski posiada centrum interesów gospodarczych lub osobistych. Aby to ustalić, bierze się pod uwagę następujące fakty:

- gdzie zamieszkuje cudzoziemiec oraz jego najbliższa rodzina?
- gdzie cudzoziemiec prowadzi stałą działalność?
- czy cudzoziemiec przebywa na terytorium Polski dłużej niż przez 183 dni w ciągu roku? (może być to okres pobytu przerywany wyjazdami z Polski, nie musi być to okres ciągły).

Na początku pracy warto zapytać pracodawcę, w jaki sposób będzie rozliczał rok podatkowy i czy potraktuje Cię jako rezydenta podatkowego Polski czy zagranicy. Wielu pracodawców wymaga dostarczenia przez cudzoziemca zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o statusie

rezydenta podatkowego Polski. Warto o tym wiedzieć i odpowiednio wcześniej uzyskać wymagany dokument.

Cudzoziemiec, który posiada status rezydenta podatkowego w Polsce podlega obowiązkowi podatkowemu na takich samych zasadach jak obywatel Polski, będący rezydentem podatkowym: obowiązkowi podatkowemu podlegają wszystkie uzyskane przez niego dochody, również pochodzące z zagranicy.

Ważne! Jeśli jesteś rezydentem podatkowym w Polsce, Twój podatek będzie rozliczany w urzędzie skarbowym właściwym ze względu na miejsce Twojego zamieszkania.

Adres Urzędu Skarbowego w powiecie:

Urząd Skarbowy w Kartuzach

ul. Kościarska 13, 83-300 Kartuzy

<http://www.pomorskie.kas.gov.pl/urząd-skarbowy-w-kartuzach>

Nierezydent podatkowy

Nierezydent to osoba, która centrum swoich interesów życiowych ma poza granicami Polski. **Opodatkowaniu podlega tylko dochód**, który uzyskał w Polsce.

Ważne! Organem właściwym w sprawach opodatkowania cudzoziemców – nierezydentów w województwie pomorskim jest **I Urząd Skarbowy w Gdańsku, ul. Rzeźnicka 54/56, 80-822 Gdańsk, tel. (58) 321 23 00.**

Jeśli masz jakiegokolwiek pytania dotyczące swojej sytuacji podatkowej, warto zwrócić się z nimi bezpośrednio do urzędnika.

Roczne zeznanie podatkowe PIT

Co to jest PIT?

PIT to rozliczenie podatkowe za dany rok, które trzeba dostarczyć do odpowiedniego urzędu skarbowego. Skrót PIT wywodzi się od angielskiego *Personal Income Tax* i oznacza powszechnie stosowany na świecie podatek od dochodów, które uzyskują osoby fizyczne, czyli od wynagrodzeń wynikających ze stosunku pracy, emerytur, rent, wszelkich zasiłków oraz podatek od prowadzenia własnej działalności gospodarczej itp.

Każdy kto pracuje w Polsce (bez względu na rodzaj umowy i wysokość dochodów), jest zobowiązany do rozliczenia podatkowego raz w roku. Rozliczamy zawsze rok miniony, tzn. w roku 2019 będziemy rozliczać przychody uzyskane w roku 2018. Obowiązuje to również imigrantów.

Jak i kiedy rozliczyć PIT?

Podstawą rozliczenia jest wypełniony przez pracodawcę formularz **PIT-11**, czyli potwierdzenie płacenia podatku. Pracodawca zobowiązany jest przekazać Ci go do końca lutego każdego roku. Jego treść dotyczy zawsze roku poprzedniego. Nawet jeśli wykonywałeś

pracę przez 1 dzień, powinieneś otrzymać PIT. Możesz dostać go mailem lub w wersji papierowej.

Jeżeli nie dostaniesz PIT-11, koniecznie zapytaj o to swojego pracodawcę. Być może dokument został wysłany na inny adres lub zaginął na poczcie. Jeśli pracodawca nie chce wystawić PIT-11, poproś o interwencję urząd skarbowy.

Jeśli w poprzednim roku pracowałeś np. w 4 miejscach, powinieneś otrzymać 4 dokumenty PIT-11.

Informacje zawarte w PIT-11 należy potwierdzić w swojej deklaracji podatkowej (tzw. rozliczenie PIT-u.).

Możesz skorzystać z darmowych programów internetowych lub komercyjnych (odpłatnych) usług biur podatkowych. Co roku w różnych punktach w miastach można skorzystać z bezpłatnej pomocy w rozliczeniu PIT-u. Wpisz w przeglądarkę internetową: „bezpłatne rozliczenie pit-u (nazwa miejscowości)”.

Deklarację podatkową można wysłać pocztą (najlepiej listem poleconym!) lub zanieść osobiście do urzędu skarbowego.

Do kiedy należy rozliczyć PIT?

Jeśli rozliczasz podatek od osób fizycznych, należy zrobić to **do ostatniego dnia kwietnia do godz. 24.00.**

Pamiętaj! Za niezłożenie deklaracji podatkowej będziesz musiał zapłacić zaległość podatkową plus odsetki. Jeśli nie zdążyłeś złożyć deklaracji w terminie do końca kwietnia, lepiej zrobić to później niż wcale. Im dłużej będziesz czekać na złożenie deklaracji, tym wyższe będą odsetki do zapłaty.

7. Gdzie szukać pomocy?

Policja

W przypadku kradzieży, pobicia, grożenia lub innej wyrządzonej krzywdy należy zawiadomić policję. To bardzo ważne, aby tego nie ukrywać i nie pozostawać w tej sytuacji samemu.

Nie martw się tym, że nie znasz języka polskiego. Policja przyjmując Twoje zeznania, skorzysta z pomocy tłumacza.

Ważne! Każdy policjant jest zobowiązany do respektowania w swojej pracy ludzkiej godności oraz do przestrzegania praw człowieka. Jest po to, aby pomóc.

Policja uprawniona jest to kontroli pobytu w Polsce. W tym celu policjant może poprosić o okazanie:

- dokumentów, które potwierdzają prawo do przebywania na terytorium Polski (np. paszport, wiza, karta pobytu),
- dokumentów uprawniających do wykonywania pracy (oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi lub wojewódzkie zezwolenie na pracę).

Adresy komisariatów policji:

Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach

ul. Sambora 41, 83-300 Kartuzy

Posterunek Policji w Chmielnie

ul. Grzędzickiego 2, 83-333 Chmielno

Posterunek Policji w Przodkowie

ul. Kartuska 24, 83-304 Przodkowo

Komisariat Policji w Sierakowicach

ul. Lęborska 32, 83-340 Sierakowice

Posterunek Policji w Somoninie

ul. Dambka 2, 83-314 Somonino

Posterunek Policji w Stężycy

ul. Kartuska 27, 83-322 Stężycza

Posterunek Policji w Sulęczynie

ul. Żeromskiego 9, 83-320 Sulęczyno

Komisariat Policji w Żukowie

ul. Polna 2 C, 83-330 Żukowo

Ważne telefony alarmowe:

W przypadku jakiegokolwiek niebezpieczeństwa, należy wezwać pomoc.

Numer **112** to europejski numer alarmowy. Zadzwoń pod niego, jeśli czujesz jakiegokolwiek zagrożenie bezpieczeństwa, zdrowia lub życia. Pracownik centrum powiadamiania ratunkowego w razie potrzeby przekieruje sprawę do Policji, Straży Pożarnej lub Ratownictwa Medycznego.

Pozostałe numery alarmowe:

Policja 997

Pogotowie 999

Straż Pożarna 998

Straż Miejska 986

Pogotowie gazowe 992

Pogotowie energetyczne 991

Utrata dokumentów

W przypadku zgubienia lub kradzieży dokumentów, pierwsze kroki należy skierować na posterunek policji. Jest to bardzo ważne, aby m.in. uniemożliwić wykorzystanie dokumentu przez inne osoby. Policjant wydaje zaświadczenie o utracie dokumentów, z którym należy

zgłosić się do ambasady lub konsulatu swojego kraju, aby uzyskać nowy dokument lub dokument zastępczy.

Mandat karny

W przypadku tzw. wykroczenia, czyli złamania przepisów prawa polskiego policja jest uprawniona do wystawienia mandatu, czyli nałożenia kary finansowej (grzywny). Dotyczy to przede wszystkim złamania zasad Kodeksu drogowego.

Mandat może być wystawiony w 3 formach:

1. forma gotówkowa – wydawany po zapłaceniu grzywny bezpośrednio funkcjonariuszowi policji,
2. forma kredytowa – mandat wydawany za potwierdzeniem odbioru,
3. forma mandatu zaocznego – wydawany pod nieobecność sprawcy wykroczenia.

Osoba, która popełniła wykroczenia, ma prawo odmowy przyjęcia mandatu. W tej sytuacji policja skieruje sprawę do sądu z wnioskiem o ukaranie. Sprawa kierowana jest do sądu również w przypadku niezapłacenia kary w wyznaczonym terminie.

Wybrane placówki dyplomatyczne:

Konsulat Generalny Republiki Białorusi

ul. Stanisława Noakowskiego 9, 80-313 Gdańsk

tel. (58) 341 00 26

Godziny otwarcia:

poniedziałek: 8.30-12.00, 13:00-17:10

wtorek: 8.30-12.00, 13:00-17:10

środa: 8.30-12.00, 13:00-17:10

czwartek: 8.30-12.00, 13:00-17:10

piątek: 8.30-12.00, 13:00-17:10

sobota, niedziela: zamknięte

Konsulat Generalny Federacji Rosyjskiej

ul. Stefana Batorego 15, 80-001 Gdańsk

tel. (58) 341 10 88

Godziny otwarcia:

poniedziałek: 8.30-12.30

wtorek: zamknięte

środa: 8.30-12.30

czwartek: zamknięte

piątek: 8.30-12.30

sobota, niedziela: zamknięte

Konsulat Generalny Ukrainy

ul. Bernarda Chrzanowskiego 60A, 80-278 Gdańsk

tel. (58) 346 06 90

Godziny otwarcia:

poniedziałek: 9.00-12.00

wtorek: 9.00-12.00

środa: 9.00-12.00

czwartek: 9.00-12.00

piątek: 9.00-12.00

sobota, niedziela: zamknięte

Ambasada Ludowej Republiki Bangladeszu

ul. Wiertnicza 107, 02-952 Warszawa

tel. (22) 550 06 10

Godziny otwarcia:

poniedziałek: 9.00-17.00

wtorek: 9.00-17.00

środa: 9.00-17.00

czwartek: 9.00-17.00

piątek: 9.00-17.00

sobota, niedziela: zamknięte

Wsparcie organizacji pozarządowych

W przypadku jakichkolwiek wątpliwości lub niezrozumiałych procedur warto skontaktować się z organizacjami udzielającymi **bezpłatnych porad prawnych i konsultacji dla imigrantów**. Organizacje pozarządowe bardzo często zajmują się też zapewnianiem bezpłatnego wsparcia psychologicznego, organizacją warsztatów dla imigrantów oraz wydarzeń integracyjnych i kursów języka polskiego.

W Trójmieście działają dwie dedykowane imigrantom organizacje pozarządowe:

Gdańsk – **Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek**, ul. Gdyńskich Kosynierów 11/1,

e-mail: centrum@cwii.org.pl

<https://www.facebook.com/cwiitrojmiasto/>

Sopot – **Sopockie Centrum Integracji i Wsparcia Cudzoziemców**, ul. Młyńska 11, tel.

504 943 910

Jeżeli podejrzewasz, że doświadczasz dyskryminacji, niesprawiedliwości lub innej formy przemocy, możesz skorzystać z anonimowych dyżurów w Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek. **Prawnicy z CWII czekają na Ciebie w każdy ostatni piątek miesiąca o godz. 16.30 przy ul. Gdyńskich Kosynierów 11 w Gdańsku.** Możesz także napisać na adres: help@cwii.org.pl

CENTRUM
WSPARCIA
IMIGRANTÓW
I IMIGRANTEK

БЕСПЛАТНАЯ ПОМОЩЬ ДЛЯ ИММИГРАНТОВ
Приходи, поговорим и вместе найдем решение.

Ты иностранец и подозреваешь, что кто-то поступил с тобой неподобающим образом?
К тебе отнеслись иначе, потому что ты иностранец?
Тебе не с кем поговорить и некому довериться?
Приходи к нам. Мы обеспечиваем анонимность и профессиональную бесплатную помощь.

Консультации проходят каждую последнюю пятницу месяца в 16:30
в нашем офисе на ул. Gdyńskich Kosynierów 11/1 Гданьск.

help@cwii.org.pl

CENTRUM
WSPARCIA
IMIGRANTÓW
I IMIGRANTEK

FREE HELP FOR IMMIGRANTS
Come and see us. Let's talk and find a solution together.

Do you suspect someone treated you badly because you're a foreigner?
You don't have anyone to talk to, don't know who to trust?
Come to our office. We guarantee anonymity and professional help free of charge.

Our visiting hours are every last Friday of the month at 4.30 p.m.,
at Gdyńskich Kosynierów 11/1, Gdańsk.

help@cwii.org.pl

Ważne kontakty/przydatne linki

Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku

ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk

www.gdansk.uw.gov.pl/dla-klienta/cudzoziemcy

Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek

ul. Gdyńskich Kosynierów 11/1, 80-866 Gdańsk

FB: <https://www.facebook.com/cwiitrojmiasto/>

www.cwii.org.pl

Sopockie Centrum Integracji i Wsparcia Cudzoziemców

ul. Młyńska 11, 81-713 Sopot

FB: <https://www.facebook.com/sciwc/>

Strony internetowe:

www.migrant.info.pl/

www.pomocprawna.org/

www.forummigracyjne.org

www.ocalenie.org.pl

www.interwencjaprawna.pl

www.fds.org.pl

www.emic.com.pl/

www.facebook.com/cwiitrojmiasto/

8. Ważne daty i święta

- 1 stycznia – Nowy Rok, dzień wolny od pracy
- 6 stycznia – Święto Trzech Króli, dzień wolny od pracy
- ostatnia niedziela marca – zmiana czasu z zimowego na letni
- 1 maja – Święto Pracy, dzień wolny od pracy
- 3 maja – Święto Konstytucji 3 Maja, dzień wolny od pracy
- 15 maja – Zielone Świątki, dzień wolny od pracy
- 26 maja – Dzień Matki
- 23 czerwca – Dzień Ojca
- 15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny, dzień wolny od pracy
- 1 września – początek roku szkolnego
- ostatnia niedziela października – zmiana czasu z letniego na zimowy
- 1 listopada – Wszystkich Świętych, dzień wolny od pracy
- 11 listopada – Dzień Niepodległości, dzień wolny od pracy
- 6 grudnia – Mikołajki
- 24 grudnia – Wigilia Bożego Narodzenia
- 25 i 26 grudnia – Święta Bożego Narodzenia, dni wolne od pracy

---

*Przewodnik opracowany przez Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek
ul. Gdyńskich Kosynierów 11/1, 80-866 Gdańsk*